

Maar onze meening is de hier neergelegde opvatting volkomen foutief. Blijkbaar ziet de inzender de strijd in Spanje als een soort burgerlijke revolutie, doorgevoerd met behulp van het proletariaat, maar onder leiding van de bourgeoisie, en met de doeleinden van deze.

De tijden, dat een dergelijke revolutie mogelijk was, zijn echter voorbij. In 1848 kon men dit schema nog eenigszins toepassen, maar nu zijn de toestanden volkomen veranderd. Het kleinburgerdom van 1848 is weliswaar nog niet verdwenen, maar het heeft zijn maatschappelijke betekenis van toen verloren. Het proletariaat daartegenover is uitgegroeid tot een miljoenenklasse, één van de beide groote machten in de klassenstrijd. Het is niet langer de strijd tussohen opkomende bourgeoisie en feodalisme die alles overheerscht, maar wel de strijd tussohen proletariaat en monopoliekapitaal.

Ja, zal de inzender antwoorden, dat geldt voor de moderne landen van Europa, maar niet voor Spanje. Daar zijn nog de achterlijke toestanden van het feodalisme voor een gedeelte blijven bestaan. En zoolang die nog niet zijn verdwenen, kan er van een krachtige ontwikkeling van het moderne kapitalisme geen sprake zijn, en dus ook niet van een proletarische revolutie.

Maar Spanje is geen eiland, antwoorden wij daarop. In Japan zijn de feodale onderdrukkingvormen onaangetast gebleven, de verhoudingen op het platteland zijn naar uiterlijke schijn ook niet veranderd. En toch heeft zich in Japan een kapitalistische productie doorgezet, die door zijn buitengewone rentabiliteit, mede het gevolg van zijn moderne technische uitrusting, voor het kapitalisme van Europa een niet-denkbare bedreiging vormt. En in de verschillende koloniale landen, met Indonesië aan de spits, treft men barbaarsche regeeringsvormen aan en achterlijke sociale toestanden, terwijl zich hier toch een moderne industrie kon ontwikkelen, zij het dan ook met vreemd kapitaal.

In Spanje geldt dit alles ook. Ook in Spanje is reeds lang een machtige bourgeoisie, en heerscht het monopoliekapitaal. Wat doet het er toe, of dat kapitaal in Spaansche of in Engelsche handen is? Het is monopoliekapitaal en beheerscht de geheele toestand in Spanje. In Spanje bestaat kapitalistische productie, niet alleen in het industriële Catalonië, maar ook in de andere gebieden. Tot zelfs in Castilië is de landbouwproductie in de kapitalistische wereldhuishouding ingeschakeld. Ook heeft zich in Spanje een machtig proletariaat gevormd, dat strijdt voor eigen doeleinden.

Het schema, dat de inzender op de Spaansche revolutie wil toepassen, en dat zegt, dat het moderne kapitalisme als het zich wil ontwikkelen alle resten van het feodalisme moet opruimen, is onjuist. Wanneer het juist is, dat in Spanje een deel van de bourgeoisie strijdt voor democratie, - op het oogenblik is dat een zeer klein deel, de Volksfrontregering vertegenwoordigt alleen de kleine bezitters, het grootkapitaal staat, voorzover het in Spaansche handen is, gesloten achter Franco - dan doet deze dat niet, omdat zij meent de ontwikkeling in het oude Europa te moeten namaken. De inzender zegt het zelf: "De burgerlijke democratie, dat wil zeggen parlementarisme met algemeen kiesrecht, past bij een kleiner kapitalisme." Ook voor Spanje is die democratie allang uit de tijd.

Wanneer een deel der Spaansche bourgeoisie naar democratie streefde, deed ze dat om de klassenstrijd van het proletariaat te verstikken. De mizerabele toestand van het Spaansche proletariaat en de arme -grootendeels bezitloze- boeren, deed de klassenstrijd in Spanje

voortdurend verscherpen, en werd een ernstige bedreiging voor het heerschende stelsel. Onder die omstandigheden kwam een gedeelte der heerschende klassen tot de overtuiging, dat er op een andere wijze moest worden geregeerd dan met absolute dictatuurmethoden, en dat men een uitbarsting van de revolutie slechts kon verhinderen door gedeeltelijke concessies, in de vorm van democratie. Dat was de reden waarom zij de opstand van 1931 steunde, die de monarchie wegvaagde. Het is geen toeval, dat één van de hoofdpersonen van de opstand van 1931, dezelfde Franco was, die nu het hoofd is van de z.g. opstandelingen. Het doel van de Franco's was toen hetzelfde als nu, zij wilden de klassenstrijd van het proletariaat breken. Alleen doen zij het nu met andere middelen, omdat de democratie daartoe onmachtig is gebleken.

De burgerlijke democratie van de oude kapitalistische landen heeft Spanje nooit gekend, en hij is in Spanje ook niet meer mogelijk. Spanje heeft eenige jaren "democratie" gehad, maar in de vorm van de moderne, strijdbare, anti-proletarische democratie, die, zoodra de klassenstrijd door hem niet kan worden overbrugd, omslaat in de zuivere klassedictatuur.

De sociale verhoudingen in Spanje.

We willen er echter niet mee volstaan te beweren, dat in Spanje de proletarische klassenstrijd de alles beherschende factor is, en dat er geen naar democratie strevende bourgeoisie is in de klassieke betekenis. Wij willen deze beweringen ook trachten te bewijzen. En daartoe moeten we eerst op de sociale verhoudingen in Spanje ingaan, die de bron zijn waaruit de thans gevoerde klassenstrijd voortkomt.

In het centrum (Castilië) overheerscht het grootgrondbezit. De grootgrondbezitter woont in de stad, hij verpacht zijn land (langs de omweg van een groot aantal tussohenpersonen) aan de boer. Het land wordt telkens voor één jaar in pacht gegeven. Ook de pacht bereikt de grootgrondbezitter langs groote omwegen, zoodat in werkelijkheid de boer enorm veel meer moet opbrengen, dan de officiële pacht bedraagt. De wijze van bewerking is die van kleinbedrijf, omdat de verarmde bevolking van Castilië niet in staat is landbouwwerktuigen te koop om grotere stukken in rationeële exploitatie te nemen.

In het Baskenland in het Noorden heeft men het kleinbezit in de landbouw, ook achterlijke productievormen, en dezelfde zwarte ellende onder de boeren als in Castilië. Andalusië heeft zijn groote plantages, modern-kapitalistische ondernemingen. Hier wordt uitsluitend gewerkt met betaalde loonarbeiders. Wat de industrie betreft, deze is zooals bekend voornamelijk geconcentreerd in Catalonië en grootendeels in handen van het buitenlandsh kapitaal. Verder heeft men de groote mijnistricten, zooals b.v. Asturië.

Het is duidelijk, dat wanneer men van "feodale" verhoudingen zou willen spreken, dit hoogstens zou kunnen slaan op het grootgrondbezit in Castilië. Maar ook hier is dat niet juist. Uit het feodalisme is alleen overgebleven de onrationeële productiewijze en de uitgestrekte kaste van tussohenpersonen tussohen pachter en grootgrondbezitter, die in de andere kapitalistische landen als onnoodige ballast overboord is geworpen. Voor de rest heeft de uitbuiting echter een volkomen kapitalistisch karakter. De boeren kunnen IEDER JAAR uit de pacht worden gestooten, en dit gebeurt ook regelmatig als ze te groote achterstand krijgen door oorzaken van ziekte, misoogst, of -orisis. Om hun pacht te kunnen voldoen moeten zij hun producten op de markt verkoopen.

De kapitalistische marktverhoudingen dus bepalen hier rechtstreeks hun levensmogelijkheden. Wel zijn de in Castilië heersende productieverhoudingen achterlijk - de grootgrondbezitter, die over enorme landgoederen en over duizenden en duizenden pachtboeren beschikt kan hieruit steeds voldoende meerwaarde persen, en breekt zich niet het hoofd over rationalisatie van de productie. En de boeren zelf hebben niet het hiervoor benodigde kapitaal. Maar feodaal is de productie niet meer.

Juist dit feit, dat de productie in Castilië kapitalistisch verloopt is de oorzaak van de onbeschrijflijke ellende die daar heerscht. De feodale edelman had er belang bij dat zijn hoorigen en lijfeigenen althans niet van honger omkwamen, hoe slecht hij ze overigens ook behandelde. Hij moest er steeds voor zorgen, dat ze tenminste nog in leven bleven, omdat hij anders zijn eigen bezit vernietigde. De tegenwoordige Spaansche grande heeft deze zorgen niet meer. De op het land levende boeren zijn niet langer zijn eigendom, dat hij moet sparen. Hij verpacht hen het land, en zij betalen hem de rente. Zijn ze daartoe niet in staat, dan worden ze eenvoudig uit de pacht gestooten en gedwongen zich als loonarbeider te verhuren. Slagen ze daarin niet, en krepereen ze, dan kost dat de grootgrondbezitter niets, hij kan steeds weer nieuwe arbeidskracht krijgen. De onpersoonlijke verhoudingen, die het kenmerk zijn van de kapitalistische productie, drukken met hun volle gewicht op de Castiliaansche boeren.

Tot aan de wereldcrisis heeft deze toestand nog kunnen voortbestaan. Met de crisis vond echter op groote schaal plaats, wat eerst incidenteel gebeurde, dat de boeren hun pacht niet konden voldoen en uit de pacht werden gestooten. Het land bleef dan vaak daarna braak liggen. Het gevolg was een directe hongersnood op de Spaansche hoogvlakte.

Wanneer nu deze boeren in opstand komen, wat hebben zij dan op het oog? Allereerst de bevrijding van de knellende banden van het grootgrondbezit. Zij willen het land, waar zij vroeger als pachter werkten weer terug, maar zonder pacht verschuldigd te zijn aan de grande. Echter beteekent ook dit nog geen oplossing. De productie is onrationeel, zeker op de Spaansche hoogvlakte, waar de aanleg van groote bevlueifingswerken noodig is. En de wereldcrisis maakt het onmogelijk deze oude productiewijze nog te handhaven. Daardoor hebben de Castiliaansche boeren geen andere keus dan de aansluiting in coöperaties, die gemeenschappelijk de grond moeten bewerken, met moderne productie methoden.

De Castiliaansche boeren zijn geen kleinbezitters, die hun eigendom verdedigen. Zij zijn bezitlozen, evenals de proletariërs. En de invoering van het kleinbezit is een economische onmogelijkheid. Dat was het reeds in Rusland, maar in Spanje geldt dat nog in veel sterkere mate. Al blijft er een verschil bestaan tusschen de Castiliaansche boer en de fabrieksproletariër, de economische positie loopt niet zoover uiteen, dat men kan zeggen, dat in Spanje het kleinburgerlijk-boersche element het proletarische verstikt. Het boersche element is zelf niet meer kleinburgerlijk, maar de boeren zijn bezitlozen, die, of zij het zich bewust zijn of niet, geen andere keus hebben dan collectieve inbezitname en collectieve productie. Ook dit sluit kapitalistische verhoudingen nog niet uit - wij zien het aan Rusland. Maar het kleinbezit heeft in Spanje geen toekomst meer, ook niet in de landbouwproductie.

In nog veel sterkere mate geldt dit alles voor Andalusië, waar in de landbouw modern kapitalistische verhoudingen heerschen en de pachtboeren hebben moeten plaats maken voor kapitalistische loonarbeiders.

Omtrent de toestanden in dit gebied, een half jaar na de val van de monarchie, citeeren we de NRO van 18 November 1931 (zie PIC 1931 No. 20):

"De aanraking met de menschen echter, in de dorpen en de steden, in de herbergen langs de wegen, is een verschrikking, die het optimisme der natuurlijke omgeving vernietigt, en het in een schrijnende hoon verandert.

Op de pleinen honderden werklooze arbeiders met holle oogen, blauw-bleeke gezichten, versuft van uitputting en honger, en achter wie men een krot weet vol menschelijke wezens in de zwartste ellende.

En terzelfder tijd, tot in de dorpen, weelderige café's en taveernen, waar de gebraden vogels, de kreeften, de kruidige schoteltjes op de toonbanken staan, en een leger van ongeschoeide, ongekleeide kinderen u tusschen de beenen doorkruipt, om de resten af te kluiven en de suikerklontjes op te rapen, die op den grond zijn gevallen.

Overal de Andaluzische señoritos, met hun klassieke arrogantie, brute, harde gezichten, gastvrij waar het een vreemdeling betreft, beestachtig wreed in hun behandeling der arbeiders.

Aan het señoritisme heeft de republiek geen einde kunnen maken, en dus is er in Andalusië nog niets veranderd. Want wel zijn, tengevolge der socialisten van Madrid en hun decreten, de gemeenteraden in handen der arbeiders, en hebben zij dus voor den vorm de leiding, maar de economische macht berust nog steeds bij de señoritos, de "casiques", en dus bij de feodale elementen. En zoolang deze niet vernietigd worden, is er in Spanje niets veranderd. Madrid en alle decreten ten spijt.

De groote strijd die er nu deze dagen in Andalusië, tijdens het groote moment van den olijvenogst, gestreden wordt, is die tusschen stukwerk of loon. Stukwerk voor de pluk, zeggen de bezitters, die van geen wijken willen weten. Loon, van 5,50 tot 8 pesetas, zeggen de arbeiders, die zich op deze wijze, zij het ook met een laag loon, enkele maanden van arbeid verzekerd weten.

Stukwerk, zegt de eigenaar, en dreigt arbeiders van elders te laten komen. "Die het dorp niet binnenkomen", antwoorden de arbeiders, steunend op de decreten uit Madrid.

De vreemde arbeiders komen toch; de eigenaar laat ze door gewapende mannen bewaken; de inheemsche arbeiders rotten samen; er wordt een steen gegooid, dan ... schiet de gendarmerie, wier verdwaalde kogels veelal een onschuldige doodden.

Dat is het dagelijksche drama in de dorpen van Andalusië, waar de feodale potentaten niet kunnen of willen begrijpen, dat de tijden van absolute heerschappij voorbij zijn, en tot elk middel van intrigue, omkoopning, verraad en moord overgaan om hun macht te handhaven.

Klassenstrijd in Spanje.

De wereldcrisis heeft de klassenstrijd in Spanje tot een ongekende hoogte doen opvlammen. De opstandige boeren en arbeiders streden tegen het grootgrondbezit, tegen het binnen- en buitenslandsche kapitaal, tegen kerk en absolute staatsvorm. Hun doeleinden waren zeker niet deze, die wij in ons hoofd hebben, wanneer wij over proletarische revolutie spreken. Maar evenmin waren ze gericht op een "vernieuwing" van het kapitalisme. Zeker streefden de Spaansche arbeiders en boeren naar vernietiging van de macht van kerk en leger, naar verbetering van het onderwijs.

Maar zij deden dat niet in het gevolg van een opstandige burgerlijke klasse, maar tegen deze in. En hun doeleinden gingen ook veel verder dan alleen deze eischen.

De klassen in Spanje verdeelden zich in twee scherp tegenover elkaar staande groepen: Proletariaat en boeren aan de eene kant, grondbezit, kerk, leger, grootindustrie, buitenlandse kapitalisten anderzijds. Tusschen deze beide groepen in zweefde de laag van het kleinburgerdom, verdrukt, evenals de arbeiders door het grootkapitaal, maar toch hiervan afhankelijk.

De heerschende klassen in Spanje - waarbij ze nooit het buitenlandse kapitaal moeten vergeten - zijn er niet in geslaagd de klassenstrijd door absolute regeermethoden de kop in te drukken. De dictatuur van Primo de Rivera, ingesteld in 1923, bezweek onder de druk van de opstandige massa's. Alfons moest spoedig daarop het veld ruimen. Daarmee was echter de heerschende klasse nog niet verslagen; evenals in andere Europeesche landen probeerde zij het toen met democratische regeermethoden. Maar ook concessies en tegemoetkomingen bleken niet in staat de opstandige massa's te sussen, omdat de directe honger hen tot de opstand dreef. Ingrijpende hervormingen waren noodig, maar deze konden niet doorgevoerd worden door een staatsapparaat, dat weliswaar niet in zijn top, maar wel in zijn heele samenstelling in handen van de oude machten was en dat boven dien niet over middelen beschikte om zich tegenover de eigenmachtig optredende bezitters te doen gelden. Door de regeering uitgevaardigde decreten werden eenvoudig niet uitgevoerd. De strijd der arbeiders en boeren duurde voort en nam voortdurend scherpere vormen aan. Hij groeide het democratisch bewind tenslotte geheel en al boven het hoofd. De poging van de generaals om de oude heerschappijvormen te herstellen, is daarvan het directe gevolg.

Het is dus in het geheel niet zoo, dat de arbeiders in het gevolg van de bourgeoisie strijden, dat zij met deze megingen, omdat zij van de burgerlijke hervormingsbeweging voordeel verwachtten of uit de verdeeldheid van de bourgeoisie munt wilden slaan. Een dergelijke voorstelling vindt men anders alleen bij de leiders der oude arbeidersbeweging, die het proletariaat als een persoon laten denken en handelen, het als een geheel compromissen laten sluiten, meegaan met de bourgeoisie, voordeelen verwachten of gedisillusionneerd zijn. Maar dat komt slechts, omdat ZIJ dit gewoonlijk voor het proletariaat doen. Voor de strijd der arbeiders zelf is echter geen sluw uitgedachte tactiek besliszend, maar het onmiddellijke levensbelang. En dit dwong de arbeiders te strijden voor politieke en economische machtsposities, om zich tenminste allereerst betere loon- en arbeidsvoorwaarden te kunnen veroveren. Wat de arbeiders op dit terrein hebben verkregen, hebben zij zich zelf veroverd, niet in het gevolg van de bourgeoisie, maar als zelfstandige macht. Wanneer de bourgeoisie "democratisch" wordt, dan is dat juist, omdat zij de zelfstandige macht der arbeiders vreest, en zij langs deze weg de klassenstrijd in "ordelijke banen" meent te kunnen leiden. De democratische rechten die de arbeiders nastreven, vrijheid van vergadering, van pers, zijn geheel andere rechten dan die van de burgerlijke "democratie". De eerste dienen de arbeiders als machtsposities in hun strijd tegen de bourgeoisie en kunnen slechts zoolang gehandhaafd blijven, als de arbeiders de macht ertoe hebben. De laatste dienen slechts om de arbeiders te splijten en de klassenstrijd te verlammen. In Spanje stonden

(7: van organisatie,)

daarom ook reeds van de aanvang af "democratische bourgeoisie" en arbeiders scherp tegenover elkaar, zooals de groote stakingsgolven, de boerenopstanden, enz., duidelijk bewezen.

De Volksfrontregeering in Spanje is in het geheel niet met geestdrift in de strijd gegaan tegen de militaire opstandelingen. Voor de opstand heeft hij alles verzuimd wat zijn positie tegenover de generaals had kunnen versterken, hij heeft geen oogenblik ernstig gedacht aan een groote schoonmaak in leger en staatsapparaat. Na de opstand heeft hij gestreefd naar een compromis. Hij heeft in het begin getracht de arbeiders te sussen door de opstand als een onbeteekenend militair relletje voor te stellen, dat gauw zou zijn onderdrukt. En dat, terwijl het plan van de opstand al reeds van te voren was uitgelekt. (In Barcelona hebben arbeiders zich reeds de dag van te voren van wapens voorzien om de opstandige troepen te lijf te kunnen gaan.) De bewapening der arbeiders gebeurde niet door de Volksfrontregeering, maar door de arbeiders zelf, de regeering heeft dit slechts naderhand onder de druk der gewapende massa's gesanctioneerd. De Volksfrontregeering heeft voortdurend ernaar gestreefd de ontwikkeling van de zelfstandige arbeidersmacht tegen te gaan. Op het verlangen van de Catalaansche syndicalisten om de goudvoorraad ten behoeve van de wapenaankoop voor de militaire strijd ter beschikking te stellen, heeft de regeering geantwoord met deze voorraad in Valencia en in het buitenland in veiligheid te brengen. De eerste maanden is deze voorraad voor wapenaankoop NIET gebruikt. En zoo kunnen we nog een beetje doorgaan.

De strijd in Spanje is GEEN strijd tusschen democratie en fascisme. Er strijden twee klassen, of groepen van klassen tegen elkaar, de arbeiders en boeren tegen de kapitalistische machten. Door de buitenlandse inmenging wordt deze klassenstrijd meer en meer verstikt en komen de doeleinden van de imperialistische mogendheden in de oorlog naar voren. Waar deze er bovenop komen, zegeviert echter in geen geval de burgerlijke "democratie", maar in elk geval de dictatuur van de grootbourgeoisie over de arbeiders.

De doeleinden van de generaals.

Dat de strijd in Spanje geen strijd is tusschen voorstanders van een modernisatie van het kapitalisme en de voorstanders van het herstel van feodale verhoudingen, wordt door niets zoo duidelijk bewezen als door het programma van de generaals zelf. Het Volksfront heeft niets kunnen doen om een dergelijke modernisatie door te voeren. Zijn maatregelen waren papieren maatregelen, die niet konden worden doorgevoerd door de sabotage van het staatsapparaat. Wat er is veranderd, is veranderd door het directe ingrijpen der opstandige massa's. Naar kapitalistische vernieuwing kunnen veel consequenter de "opstandelingen" streven, al zal een vernieuwing van hun kant dan ook geen verlichting brengen voor de Spaansche uitgebuitenen.

In een brochure, geschreven door de R.K. "hispanoloog" Dr. Brouwer, "De Spaansche burgeroorlog, zijn oorzaken en mogelijke gevolgen" kan men hier enige gegevens over vinden. Hij geeft in deze brochure o.m. een hoofdstuk over "De samenstelling van het rechtsche front", waarbij hij de volgende groepen opsomt: Het leger, de kerk, de Carlisten, de monarchistische Renovación española¹⁾, de partido nacionalista español²⁾, de OEDA en de Falange española³⁾. De eerste groepen hebben

¹⁾ Spaansche vernieuwing; ²⁾ Spaansch nationalistische Partij; ³⁾ Spaansche Phalanx (Primo de Rivera).

allen met zekere variaties een herstel van de oude feodale verhoudingen op hun program staan. De Carlisten b.v., die reeds in het begin der vorige eeuw politieke activiteit ontwikkelden, streven naar een absolute heerschappij van de katholieke kerk. De Falange española en de met hem verwante Renovación español hebben echter een van de andere partijen geheel afwijkend program. We halen slechts aan, uit de brochure van Dr. Brouwer over het programma der Spaansche Phalanx:

"Wij wenschen een imperium. Wij eischen een vooraanstaande plaats in Europa. Algeheele versterking en uitbreiding van leger en vloot .... Wij streven naar een nationalisatie van het bankwezen .... Verbetering van de toestanden in de landbouwgebieden. Doorzetting van de oeconomische en agrarische hervormingen. De productie van den grond zal worden opgevoerd door vaststelling van minimumprijzen en door steun; een deel van den steun welken den steden voor intellectueele en commerciële doeleinden gebruiken, zal daarvoor worden bestemd. Landbouwcredietbanken, welke crediten verleen zonder woekerrenten, met als onderpand have en oogst (!). Landbouwonderwijs en onderricht in de behandeling van het vee. Regeling van de douanetarieven op voor den landbouw en de veeteelt voordelinge manieren. Snelle uitvoering van de ontworpen en te ontwerpen besproeiingswerken. Juistere verdeling van den grond, om grootgrondbezit en versnippering tegen te gaan. Verbetering van den veestapel. Bevordering van de bebossing. De Staat heeft het recht de gronden te onteigenen welke wederrechtelijk in bezit zijn genomen, of waarvan de vrucht op onwettige wijze wordt gebruikt. Wederinstelling van het communaal bezit der dorpen."

Wij zullen ons er hier van onthouden de tegenstrijdigheden in deze programma's aan te toonen. Evenmin willen we het hier hebben over de grenzenloze verslaving van de Spaansche massa's die een uitvoering van deze programma's zou meebrengen. We willen slechts één ding constateren, dat we hier te doen hebben met tirannieke bewegingen, die desondanks streven naar een modernisatie van de agrarische toestanden in Spanje. Demagogie? Zeker, voor een deel. Maar veel meer is het de hand van het Duitsche imperium die in deze fascistische bewegingen tot uiting komt. Duitschland wil Spanje koloniseeren. Staat Spanje onder Duitsche invloed, dan is een sterke Spaansche vloot alleen een verkapte Duitsche, en dat juist aan de ingang van de Middellandsche Zee! De Roomsche kerk staat te veel onder invloed van Italië, daarom moet hij onder de controle van de staat worden gebracht, evenals de Roomsche kerk in Duitschland, al kan men deze instelling als onderdrukkingswerktuig niet missen. Modernisatie van de landbouw in Spanje zou Duitsland in vele opzichten te pas komen. Want als Duitschland de grondstoffen in Spanje wil gaan exploiteeren, moet het in Spanje goedkope arbeidskracht kunnen vinden, en dat is alleen mogelijk, als de levensmiddelen in Spanje goedkoop worden geproduceerd. Verbetering van het onderwijs is nodig, omdat de moderne industrie met analphabeten niet kan werken. Het onderwijs moet aan de kerk worden onttrokken en onder controle van de staat gebracht, om trouwe nationaal-socialisten te kweken. (In Spanje heeten ze: nationaal-syndicalisten, de fascistische corporaties noemt men daar syndicaten; een staaltje van de fascistische demagogie!) De fascistische jeugdorganisaties in Spanje zijn een getrouwe copie van de Duitsche.

Natuurlijk, in de praktijk zal misschien van deze hervormingen niet veel terecht komen, als de fascististen in Spanje de macht zouden krijgen. Het volksfront kon ze trouwens evenmin doorvoeren, omdat het staatsapparaat in handen van de reactionaire machten was gebleven. Maar juist als de fascistische beweging in Spanje de bovenhand zou verkrijgen, zou dat gemakkelijk anders kunnen worden. De angst van de grootgrondbezitters voor het Spaansche fascisme blijkt uit de poging die ze in het begin van de burgeroorlog hebben gedaan om de Spaansche Phalanx te ontbinden. (Volgens een verklaring van Dr. Brouwer) Volgens Dr. Brouwer is dit plan tengevolge van "buitenlandsche druk" echter niet doorgevoerd. De Phalanx had in Januari 1936 ongeveer 20.000 leden, een paar weken na de opstand had hij er meer dan 200.000. Het is thans zoo, dat de CEDA, de partij van Gil Robles, vóór de burgeroorlog de machtigste rechtsche organisatie, niets meer heeft te vertellen. Gil Robles kon alleen zijn leven redden door een overhaaste vlucht uit Burgos. De CEDA is eenige tijd geleden zelfs ontbonden. De Carlisten hebben nog invloed, daar ze over 50.000 geëfende soldaten beschikken.

Natuurlijk wijken alle tegenstellingen tusschen de reactionaire groepen, fascististen en grootgrondbezitters, voor hun gemeenschappelijke vijandschap tegenover de revolutionaire arbeidersklasse. Tegen deze vormen ze een gesloten éénheid. Maar dat neemt niet weg, dat deze groepen ook onderling onoverbrugbare tegenstellingen hebben.

Wij zien het, de bourgeoisie die kapitalistische hervormingen wil, hoeft zeker niet bij het Volksfront terecht te komen. De Spaansche fascististen vormen voor hem een veel zekerder bondgenoot, dan het Spaansche proletariaat. En een bondgenoot, die de macht heeft om zich te doen gelden, omdat groote buitenlandse mogendheden er achter staan.

Geen défaitisme !

Het is nodig, de meening als zouden de Spaansche arbeiders alleen strijden in het gevolg van een vooruitstrevende bourgeoisie met kracht te bestrijden, omdat hij noodzakelijk tot een défaitistische houding tegenover de Spaansche strijd moet leiden. Wat heeft het nog voor zin de strijd der Spaansche arbeiders te steunen, als deze toch slechts een aanhangsel vormen van de burgerlijke hervormingsbeweging? En dat nog wel van een hervormingsbeweging met "democratische" doeleinden, die het, objectief gezien, noodzakelijk verliezen moet, omdat de burgerlijke "democratie" in het moderne kapitalisme niet meer past?

"Zulk een verdedigingsstrijd, tezamen met burgerlijke elementen, brengt ook voor later geen kracht, maar alleen zwakheid. Onder dit bondgenootschap worden de klassetegenstellingen verdoezeld; de klare tegenstelling: arbeiders tegenover kapitalisten, mag niet gepropageerd worden, om de bondgenooten niet te verschrikken en het "Volksfront" niet te verdeelen. Alleen de ideologische leuzen - tegenstelling democratie-fascisme - worden gepropageerd. Illusies in plaats van de waarheid."

Aldus de inzender. Wij vragen hem: Is het een verdoezelen van de klassetegenstellingen wanneer de comité's van arbeiders, boeren en milicianos worden ontbonden? Wanneer alle macht weer aan de Generalidad wordt teruggegeven? Is het een verdoezelen der klassetegenstellingen wanneer Caballero openlijk verklaart, dat na een overwinning van de regering het burgerlijk bewind zal worden hersteld, de collectivisaties ongedaan gemaakt, en dat geen bolsjewisme of anarchisme zal worden geduld?

Volgens ons is dit geen verdoezelen der klassetegenstellingen, maar een krachtige aanval op de posities der arbeidersklasse, een aanval, die zich over de heele frontlijn uitstrekt. Wanneer de arbeiders op het oogenblik niet bij machte zijn zich tegen deze aanval te verweren, moet men daarom niet denken, dat zij niet zouden merken, dat al hun macht wordt afgenomen!

Zeker is het waar, dat de officiële partijen, PSUC, FAI, POUM en de syndicaten UGT en CNT, alles doen om deze maatregelen voor de arbeiders aannemelijk te maken, om op deze wijze niet het "anti-fascistische eenheidsfront" te verstoren. Maar de feiten kunnen zij met deze propaganda niet ongedaan maken, en zij kunnen niet verhinderen, dat de arbeiders, ondanks de versluiering door deze organisaties toch de ware toedracht gaan begrijpen.

De taak van de revolutionairen is het nu, de werkelijke toestand duidelijk bloot te leggen, en de arbeiders te laten zien, dat ze hun zaak slechts TEGEN het Volksfront kunnen verdedigen.

.....

"INGEZONDEN".

W.K.

In verband met het artikel: Het Anarchisme en de militaire en economische organisatie van de revolutie, verschenen in PIO nr. 2 van Februari '37, zou ik gaarne eenige opmerkingen willen maken.

De schrijver herinnert aan een voorgaand artikel: Het Nederlandse Anarchisme tegenover de Spaansche revolutie, in PIO nr. 2 van Januari '37, en trekt daaruit de conclusie, dat de "Hollandsche Anarchisten het geweld als middel verwerpen."

Dit is volgens mij niet geheel juist. Zeer zeker zijn er anarchisten, die het geweld onder alle omstandigheden verwerpen, maar daar er in de Anarchistische beweging verschillende meningen zijn waar te nemen, wat de schrijver wel zal weten, gaat het niet op, meningen van enkelingen of groepen te beschouwen als de algemeene mening of houding van de Holl. anarchisten!

Zoo gezien gaat het in de Anarchistische beweging niet enkel over de vraag: geweld of geweldloosheid, maar gaat het meer om het vraagstuk: militarisme of anti-militarisme, waar wij verplicht zijn om uit de Spaansche strijd onze conclusie te trekken en onze houding voor de toekomst te bepalen.

Wat het anti-militarisme betreft, de meeste internationale communisten veréenzelvigen dit met de absolute geweldloosheid, en beschouwen de anti-militarist, zooals er één onlangs tegen mij opmerkte: als een soort "pacifistische domus", die uit sentimenteële overwegingen het "Gij zult niet doodslaan" propageert, omdat hij "geen bloed kan zien".

Zulke uitlatingen bewijzen natuurlijk het niet begrijpen van den anti-militarist.

Het anti-militarisme wordt door de anarchisten niet aanvaard, uit sentimenteële overwegingen, maar uit tactische overwegingen, uit het oogpunt van hun staatkundig streven.

De strijd in Spanje heeft ons wederom geleerd, dat in den strijd tusschen twee kapitalistische groepen, door beide groepen het militarisme wordt aanvaard en het meest bewuste deel der arbeidersklasse wordt gebruikt en daardoor vermoord in deze strijd der bourgeoisie onderling, om de economische en politieke macht.

Het militarisme is een "verlangstuk" van het kapitalisme, het onderdrukingsapparaat van de bourgeoisie.

Niet alleen in Spanje, maar in geheel Europa en Amerika heeft de arbeidersklasse de waarde en het doel van het anti-militarisme nog niet begrepen. Indien de arbeiders in strijd gaan, zullen zij het door hen geschapen militarisme tegenover zich zien staan. Dat wil zeggen, dat de arbeiders daardoor gedwongen zullen worden de "vrije, gewapende arbeiders-milities" om te zetten in een gedisciplineerd "rood" leger, met een ge-centraliseerde leiding aan den "kop" !! Automatisch zal de macht van de centrale leiding zich uitbreiden over de "materieële voorziening", levensmiddelen en wapenen! Door deze ontwikkeling geven de arbeiders hun macht in handen van enkelen, militarisme tegenover militarisme, en indien de strijd is "gewonnen", zal de militaire, d.w.z. de fascistische dictatuur, over de arbeiders worden ingesteld; de staatsvorming heeft zich dan voltrokken!

Dat het bovenstaande zich in Spanje al bezig is te voltrekken, blijkt uit de voortdurend moeilijke positie van de POUM en het verbod van het officiële, anarchistische orgaan van de FAI, "Nosotros". Daarom staan de Hollandsche anarchisten zoo "sceptisch" tegenover de Spaansche strijd.

De konsekwentie van een "gewapende strijd" is een centrale leiding, die zich verwant gevoelt aan deelen van de bourgeoisie, die haar machtspositie wenscht te behouden of te versterken.

De strijd tot vernietiging van het kapitalisme zal in de allereerste plaats internationaal moeten geschieden.

De kracht van de arbeiders ligt in de bedrijven, de economische strijdmiddelen zullen aangewend moeten worden.

Algemeene staking, algemeene bedrijfsbezetting, met gelijktijdige, geweldadige ondermijning van het militarisme, de onderdrukingsapparaten, die deze strijdwijze in de weg staan en doorvoering van de algeheele massadienstweigering.

Deze strijdmethoden, hierboven in 't kort weergegeven, vormen volgens mij de strijd die de sociale revolutie ten goede komt, waardoor ons doel, niet hervorming, maar vernietiging van staat en kapitalisme wordt verwezenlijkt.

.....

"ANTWOORD"

Kamoraad.

In drie maanden tijds kan men heel wat vergeten en het is daarom wel goed aan ons antwoord enkele zinnen te laten voorafgaan uit het artikel "Het Nederlandse anarchisme tegenover de Spaanse revolutie".

Daar gaat ie dan: op bldz. 11: "Het socialisme is voor de anarchisten geen kwestie meer van klassenstrijd, gegrond op materieële belangen, maar van opvoeding tot menselijkheid". Op blz. 9: "Het spreekt vanzelf, dat daar, waar het anarchisme arbeidersbeweging is, zoals in Spanje - en hier in Holland geldt hetzelfde voor het NSV-, de anarchisten voor de revolutie strijden. Ook hier echter zetten hun anarchistiese beginselen hen in de weg."

Op blz. 12: "De anarchisten in Spanje, de syndicalisten in Holland, hebben deze proef doorstaan. .... Anders is het met de nederlandse anarchisten, met SAA, BAS en IANV."

Deze bewering werd met veel aanhalingen uit hun bladen bewezen. Ja maar, zal je zeggen, dat zijn nog niet de hollandse anarchisten.

Op blz. 9: "In Holland zien we, hoe reeds de verzwakte afglans van de Spaanse revolutie een groot deel der anarchisten in het kamp van de bourgeoisie drijft".

Als je ons een anarchistiese groep kan noemen die getoond heeft te begrijpen, dat de klassenstrijd noodzakelijk moet uitlopen in een oorlog van de met modern oorlogstuig uitgeruste arbeiders tegen gedeelten of aanhangers van de bourgeoisie, dan vernemen we dat graag van je. Wij zijn als kind in huis bij de "vrijen" maar kennen er geen. Zeker, er zijn hollandsche anarchisten voor wapengeweld en zij wilden naar Spanje gaan en er zijn er reeds gesneuveld, maar juist dit bewijst, hoe in de praktijk de arbeiders toch partij kiezen voor hun klasse; dat geeft de kommunist weer moed! Wij hebben respect voor hun offer en aarzelen even met onze zakelijke kritiek, die veel gemakkelijker is. En toch is het waar, dat het meer de romantiese strijders van het spontane, ongeorganiseerde bom- en dynamietge-
weld waren, die uittrokken.

We citeren verder, op blz. 14: "Wij geven onmiddellijk toe, dat het vraagstuk hoe de arbeiders in de revolutie de macht moeten veroveren en hoe ze moeten beletten dat een nieuwe diktatuur opkomt, van grote betekenis is. Dat de noodzaak om militaire strijd te voeren de kansen voor een opkomende diktatuur vergroot, is ook zeker. Maar aan de andere kant is het even zeker, dat een revolutie zonder gewapende strijd een onmogelijkheid is en gewapende strijd zonder legerleiding eveneens."

Wij verwijzen nu naar PIC nrs. 4 en 5, waarin de vraag der militaire en ekonomise organisatie verder werd uitgewerkt en betoogd, dat een legerleiding geen nieuw overheersingsapparaat kan worden, wanneer de arbeiders de beschikking over het ekonomies apparaat hebben, het op kommunistiese grondslag op gang brengen en tevens hun maatschappelijke macht centraal georganiseerd hebben. Want het zwaartepunt is zoals je zegt: "de kracht van de arbeiders (ligt) in de bedrijven".

Niet door het wapengeweld veranderde de loop der Spaanse strijd, maar doordat, zoals je weer zelf zegt "de strijd tot vernietiging van het kapitalisme in de allereerste plaats internationaal zal moeten geschieden".

De begrippen anti-militairisme en geweldloosheid, geestelijke weerbaarheid en weerloosheid worden vaak verward en er zijn behalve gevoelsoverwegingen ook praktische bezwaren, waarmee in genoemde artikelen goed rekening werd gehouden. Wat nu de een of andere radenkommunist zoe eens daarvan zegt, kan je koud laten of je lacht er om, zoals wij soms lachen om de verwarring bij veel anarchisten.

Men kan niet ieder argument afzonderlijk behandelen. Het gaat er om de grote lijnen goed te zien. Het eenige dat van belang is, is de vraag, hoe bevorderen wij dat de arbeiders als klasse steeds meer tot zelfbewust handelen komen.

Juist omdat "het militairisme het verlengstuk is van het kapitalisme en het onderdrukkingsapparaat der bourgeoisie" moeten wij voor alles het kapitalisme bestrijden. De heersende klasse zal niet uit menslievende overwegingen van haar bevoorrechte positie afstand doen. Tot instandhouding der bestaande bezitsverhoudingen is een onderdrukkingsapparaat en een leger noodzakelijk; het is dus niet "een door de arbeiders geschapen" militairisme. Wel zijn daarbij "verburgerlikte arbeiders", die zich aan de bezittende klasse hebben verkocht. En een deel van dit leger zal ook zeker tegen de levensbelangen der arbeiders optreden, ze b.v. bij een staking neerslaan. Dit is geen fantasie, maar dagelijkse ervaring. Nu komt het er maar op aan, wat stel je daar tegenover? Bij een algemene staking, bedrijfsbezetting of massale dienstweigering, die zonder wapengeweld beginnen, krijg je spoedig de politie, de marechaussee, enz., plus de burgerwacht en een deel van het leger op je dak. En wat doe je dan, rustig naar huis of doorzetten van de strijd met het overgaan tot wapengeweld tenslotte?

Wanneer je bedrijven bezet om je er daarna te laten uitschieten, kan je wel achter de kaemel blijven.

Het geweld blijkt onvermijdelijk, ook voor de verdediging van het veroverde in de revolutie. De vraag is dan ook niet of deze strijd aan onze persoonlijke gevoelens en verlangens voldoet. Die moeten wij ondergeschikt maken aan de voorwaarden voor de bevrijding der arbeidersklasse, die eerst als heersende klasse de opheffing der oude produktieverhoudingen met geweld moet doorvoeren en daardoor de bestaansvoorwaarden van klassen, dus zijn eigen heerschappij als klasse, ophéft. Eerst dan wordt de vrije ontwikkeling van ieder, de voorwaarde tot de vrije ontwikkeling van allen.

Juist omdat de anarchistiese weg daartoe doodloopt, moeten we de marxistiese weg volgen, die toont, dat uit de zich ontwikkelende maatschappijverhoudingen de voorwaarden voortkomen die de kommunistiese samenleving mogelijk maken, en dat alleen de arbeidersklasse, als zij zich daarvan bewust wordt en daartoe de vaste wil vormt, deze maatschappij veroveren kan. Strijdende tegen materiële en geestelijke vernietiging in het monopoliekapitalisme, zullen deze en andere noodzakelijke eigenschappen (moed, inzicht, doortastendheid) verworven worden. Dit en ons einddoel in het oog vattend, meenen we dat we werkelijke anti-militairisten zijn.

Kameraad, je staat echter niet ver van ons: dat deed deels de maatschappelijke werkelijkheid, deels onze propaganda. Alleen moet je, net als alle anarchisten dat moeten leren, niet meer de mensheid, maar de klasse als toetssteen nemen voor je denken en handelen. Je moet dit kreet zien: de nog uitgebuite arbeiders moeten eerst klassebewust worden om tegen parlementaire leiders en vakbonden in, door hun in de strijd gevormde organen, hun klassemacht te organiseren en tenslotte zelf het geheele maatschappelijke leven te beheren.

.....
E S P E R A N T O IN DE KLASSENSTRIJD.

Verschenen is nr. 4 van ons esperanto-tijdschrift: "KLASBATALO", teoria kaj diskuto organo pri la problemoj de nova laborista movado. (KLASSENSTRIJD, orgaan voor theorie en discussie over vraagstukken van de nieuwe arbeidersbeweging).
Daarin is afgedrukt:

- 1e: La hodiaŭa Rusio; (Het tegenwoordige Rusland) slot.
- 2e: Historia Materialismo; (Het historisch materialisme) eveneens het slot.

In het 3e nummer (Januari '57) stonden van bovengenoemde artikelen de eerste gedeelten, en een kort stuk: "Kial 'Klasbatalo'? (Waarom 'Klassonstrijd'?), waarin enkele opmerkingen van buitenlandse kameraden betreffende de reden waarom "Klasbatalo" wordt uitgegeven, nader worden beantwoord.

Nummer 2 (December '56) bracht het artikel "Klasbatalo en Hispanio", terwijl het 1e nummer aanving met: "Al nia legataro!" (Aan onze lezers) waarin met groote trekken het falen van IIe en IIIe Internationale werd besproken en het optreden der massa's onder eigen strijdleiding gezien als het begin van de lange, zware strijd naar het kommunisme. Met de woorden van Rosa Luxemburg: Het kommunisme moet het werk van de massa zijn, word het eerste artikel van "Klasbatalo" besloten.

In die strijd heeft "Klasbatalo" naar onze meening zijn taak, om tegenover de propaganda van de esperantisten in de partijen der z.g. oude arbeidersbeweging te laten zien, dat in de strijd tegen het groot-kapitalisme, met of zonder de absolutistische staatsvorm, partij en vakbeweging de dagelijkse strijd der arbeiders niet meer kunnen leiden of tot een goed einde brengen. Laat staan de massa's aanvuren en aanvoeren in de strijd voor de kommunistische maatschappij.

"Klasbatalo" moet dienen om in de internationale esperanto-beweging de radenkommunistische opvatting te propageeren over kapitalisme en kommunisme, over de rol der oude arbeidersbeweging en de revolutionaire proletarische massa-actie.

Met de PIC kunnen we alleen de Nederlands-lezenden bereiken, met de Raetekorrespondenz de Duits-lezenden, maar we dienen als "internationale kommunisten" te probeeren een regelmatige, internationale discussie en verspreiding van onze opvattingen te verkrijgen. Niet alleen door korrespondentie de verbindingen te onderhouden, niet alleen met uitwisseling van het plaatselijk uitgegeven propagandamateriaal of door een zeldzame conferentie moeten we de verschillende meeningen leeren kennen en deze en de onze verruimen en verdiepen, neen, dat kan en moet beter gebeuren door het uitgeven van "Klasbatalo".

De Wereldorganisatie van arbeiders-esperantisten vereenigt uit bijna alle landen der aarde duizenden esperantisten met alle mogelijke opvattingen over de strijd voor een klassenlooze maatschappij. In die organisatie (Sennacieca Asocio Tutmonda) en haar pers bestaat ruimte om ook onze opvattingen te propageeren en de gelijkgezinden in een "fractie" te vereenigen. Daar heeft "Klasbatalo" zijn taak.

Er is dus werk genoeg aan de winkel. Met ons kleine groepje esperantisten is het niet mogelijk om al het werk goed te doen. Daarom roepen we de PIC lezers op, ons te helpen! De esperantisten, door meteen mee aan te pakken, en de anderen door esperanto te gaan leeren. Wie maar even gelegenheid heeft en iets begrijpt van de mogelijkheden die de propaganda en de internationale verbinding met arbeiders door middel van esperanto heeft, mag niet achterblijven.

Als wij een beginners-cursus voor PIC-lezers organiseren, met het doel onze esperantogroep rond "Klasbatalo" sterker te maken, dan beginnen we van de grond af aan. We hebben zelf ondervonden, dat esperanto niet zoo eenvoudig is te leeren voor arbeiders die lang geleden de lagere school verlieten. Bij het leeren van een taal is een beetje theorie noodig, ... van de eigen taal! Bij esperanto ook, al is dat voornamelijk dan van de hoofdzaken.

Wij stellen ons voor, dat niet uit het oog te verliezen, dus kan ieder die wil, zich opgeven bij de PIC-bezorger, om direct te helpen en om esperanto te leeren.

Het bovenstaande geldt, vanzelfsprekend bijna, voor Amsterdam, omdat daar de Esperantogroep van Radenkommunisten werkt en "Klasbatalo" uitgeeft.

Onze lezers-esperantisten buiten Amsterdam echter verzoeken wij met dezelfde aandacht te overwegen of zij op hun manier niet kunnen medewerken. Er zijn vele wegen die naar Rome leiden! De anderen geven we in overweging met hun kameraden de mogelijkheid te bespreken een esperanto-groep te vormen, en dus zoo ons in de toekomst te helpen. Natuurlijk willen we, zoover we dat kunnen met raad en daad helpen. Schrijf slechts aan het bekende adres!

P. I. C. PERSDIENST VAN DE GROEP VAN INTERNATIONALE COMMUNISTEN

Deze persdienst verschijnt minstens éénmaal per maand. Stuur ons uw vrijwillige bijdrage.

Int. Instituut Soc. Geschiedenis Amsterdam

DOELSTELLING:

De ontwikkeling van het kapitalisme voert tot steeds heviger crisissen, welke in steeds groter werkloosheid en telkens diepere ontvrichting van het productieapparaat hun uitdrukking vinden, waardoor miljoenen arbeiders buiten de productie staan en aan de uit-hongering zijn prijsgegeven. De toenemende verarming en de steeds groeiende onzekerheid

van bestaan dwingen de arbeidersklasse den strijd voor de communistische productiewijze aan te binden. De groepen van Internationale Communisten wekken de arbeiders in dezen strijd op, het beheer en de leiding van productie en distributie volgens algemeen geldende, maatschappelijke regels ZELF ter hand te nemen, om zoo DE ASSOCIATIE VAN VRIJE EN GELIJKE PRODUCTIEN te verwezenlijken. De groepen van Internatio-

nale Communisten zien den wezenlijken vooruitgang der arbeidersbeweging in de ontwikkeling van het zelfbewust handelen der arbeiders in de klassenstrijd. Daarom plaatsen ze zich tegenover de leiderspolitiek van de parlementaire partijen en van de vakbeweging en stellen de leuze: ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERSRADEN! DE PRODUCTIE IN HANDEN VAN DE BEDRIJFSORGANISATIES!

ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERSRADEN!
DE PRODUCTIE IN HANDEN DER BEDRIJFSORGANISATIE'S!

Tiende Jaargang No: 7.
April 1937 No: 1.

I N H O U D :

- 1e: De dreigende oorlog
- 2e: De Spaansche strijd.

DE DREIGENDE OORLOG.

I. De bewapeningswedloop in Europa.

In de na-oorlogsjaren hebben voornamelijk Frankrijk en in verband daarmee Polen en Tsecho-Slowakije zich verder bewapend. Frankrijk bouwde een moderne vesting gordel de Maginot linie aan zijn oostgrens, onderhield een staand leger van meer dan een 1/2 miljoen man en breidde zijn vloot te water en in de lucht aanzienlijk uit. De nieuw geschapen bufferstaten Polen en Tsecho-Slowakije aan de oostgrens van Duitsland kregen met de financiële hulp van Frankrijk een naar verhouding groot leger met moderne bewapening. De oude Donaustaat Oostenrijk-Hongarije was ingekrompen tot twee kleine onmachtige landen, met name Oostenrijk en Hongarije, de rest werd opgedeeld onder Polen, Roemenië, Joegoslavië en Italië, of, als Tsecho-Slowakije, tot zelfstandige staat gemaakt. Duitsland zelf werd volgens het verdrag van Versailles tot op 100.000 man na, heelemaal ontwapend. Zijn vloot moest het tot op een paar oude schepen na, afgeven. Alle moderne oorlogswapenen, zocals vliegtuigen, kanonnen, tanks, enz., moesten worden vernietigd. Bovendien was het de productie van modern oorlogstuig verboden. Dit was de methode, waarmee na den oorlog door de zegevierende Entente onder aanvoering van Frankrijk, in Europa "de vrede verzekerd" werd.

In deze toestand is een grondige verandering ingetreden. Het begon reeds toen Italië zich na de instelling van het fascistische bewind, in aldoor sterkere mate bewapende. Dit land heeft in 10 jaar een groot leger met moderne bewapening geschapen en moet sindsdien als groote mogendheid gerespecteerd worden. Het werkt er gestadig aan zijn gebied en zijn invloed aan de Middellandsche Zee uit te breiden.